

ข้อคิดประเมิน ส.มศ. รอบ 3 กับการทบทวนตัวบ่งชี้

**มติชน
มติครู**
teachervoice@matichon.co.th

สถาบันระดับอุดมศึกษาจำนวนหนึ่ง ครอบรอบ 5 ปี ที่จะต้องประเมินคุณภาพการศึกษายกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบ 3 แต่ประเด็นปัญหาต่างๆ ยังไม่ได้รับการตอบสนองจากผู้มีอำนาจ ดังนั้น มหาวิทยาลัยทุกแห่งที่ควรกำหนดจะต้องประเมินในรอบแรกในปีนี้ (มิถุนายน-สิงหาคม) มีความจำเป็นที่ต้องประเมิน เพื่อขอรับการประเมินตามกฎระเบียบ กฎหมาย ซึ่งไม่ได้หมายความว่ามหาวิทยาลัยเหล่านั้นมีความพร้อมหรือเห็นด้วยกับเกณฑ์การประเมินตัวบ่งชี้ทั้งหลายตามที่หลายท่านเข้าใจ

ในรอบหลายเดือนที่ผ่านมาเราได้ข่าวเรื่องการประเมินในที่ประชุมต่างๆ ทั้งที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) พระราชทานการตรวจมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งประเทศไทยหรือแม้แต่ในระดับอาชีวศึกษา แต่ในที่สุดก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ผมขอสรุปประเด็นปัญหาอีกครั้งหนึ่งตามความเข้าใจของตนเองหรืออย่างที่หลายท่านเข้าใจอยู่แล้ว ดังนี้

ประเด็นแรก นโยบายในช่วงเปลี่ยนผ่านจากผู้อำนวยการ สมศ. ท่านเดิม จาก ศ.กิตติคุณ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ สู่สมัยปัจจุบันเป็น ศ.ดร.ชาญณรงค์ พรรุ่งโรจน์ มีประเด็นที่ไม่ต่อเนื่อง คือ การจัดกลุ่มมหาวิทยาลัย เดิมนโยบายมหาวิทยาลัยทุกแห่งสามารถเลือกกลุ่มสถาบันได้ โดยผ่านการเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัยว่าควรจะถูกจัดใน เช่น กลุ่มวิทยาลัยชุมชน กลุ่มที่เน้นระดับปริญญาตรี กลุ่มสถาบันเฉพาะทางหรือกลุ่มสถาบันที่เน้นวิจัยชั้นสูงและผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษา

เมื่อเลือกกลุ่มแล้ว ก็จะมีเกณฑ์การประเมินตัวบ่งชี้ (KPI) เฉพาะกลุ่มนั้นๆ เช่น ถ้าเลือกเป็นมหาวิทยาลัยเน้นวิจัย ตัวบ่งชี้ในเรื่องเกณฑ์ของการวิจัยก็จะเข้มข้นกว่ากลุ่มอื่น เป็นต้น แต่ปัจจุบันไม่มีการเลือกกลุ่มสถาบันภายใต้ สมศ. ยุคปัจจุบัน เมื่อไม่มีการแบ่งกลุ่มดังกล่าว เกณฑ์การประเมินตัวบ่งชี้จึงใช้ชุดเดียวกันกับทุกมหาวิทยาลัย จึงทำให้เกิดปัญหาขึ้น เพราะไม่ตรงกับสภาพจริงของการบริหารมหาวิทยาลัยหลายแห่ง ประเด็นคือ การบริหารจัดการมหาวิทยาลัยไม่สามารถใช้มาตรฐานไม่ว่าวัดวัดเหมือนกันหมดได้ เพราะมีผลการประเมินออกมาแล้วจะทำให้เป็นปัญหาคือ กลุ่มที่จะผ่านการประเมินจะมีน้อย ดังนั้น เกณฑ์การประเมินไม่สามารถมีอำนาจจำแนกคุณภาพของมหาวิทยาลัยได้อย่างแท้จริง ประเด็นนี้ผมขอตั้งเป็นข้อสังเกตประเด็นหลัก

ประเด็นที่สอง ที่สถาบันต่างๆ ได้ออกมาเสนอความเห็นตามสื่อต่างๆ ว่าเกณฑ์การประเมิน ตัวบ่งชี้ต่างๆ ประกาศออกมาซ้ำ

เป็นปัญหาใหญ่มาก เพราะทุกมหาวิทยาลัยไม่สามารถวางแผน การพัฒนาตามเกณฑ์ที่ต้องการได้ และที่สำคัญหลายตัวบ่งชี้ใช้เกณฑ์วัดระดับมหาวิทยาลัยระดับโลก (World Class University) มาประเมิน ซึ่งไม่ใช่นโยบายกับมหาวิทยาลัยเกิดใหม่และมหาวิทยาลัยขนาดกลางหรือขนาดเล็ก เพราะไม่สามารถบรรลุเป้าประสงค์ของตัวบ่งชี้ได้ ผมอยากเสนอให้ใช้เกณฑ์การประเมินที่ได้ประกาศออกมาสำหรับประเมินรอบ 3 อีก 5 ปีข้างหน้าก็ยังไม่สายเกินไป เพราะเกณฑ์ดังกล่าวค่อนข้างยากมากในหลายตัวบ่งชี้โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยที่ไม่เน้นทางวิจัย

ผมเห็นด้วยกับเกณฑ์ที่จะส่งผลการยกระดับการพัฒนาวิทยาลัย แต่เกณฑ์ออกมาซ้ำมากและไม่ตรงกับนโยบายของสถาบันหลายสถาบันที่ไม่เน้นการวิจัย แต่เน้นการผลิตบัณฑิต หรือเป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทาง เป็นต้น ซึ่งข้อเท็จจริงแล้ว ผู้อำนวยการ สมศ. ต้องการเน้นนโยบายอัตลักษณ์ให้มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมีอัตลักษณ์ เฉพาะตน แต่ทางตรงกันข้าม เกณฑ์และตัวบ่งชี้ ออกมาไม่สามารถตอบโจทย์ดังกล่าวได้ โดย

เฉพาะตามนิยามนโยบายของกลุ่มสถาบัน เพราะผลการประเมินภาพรวมออกมาแล้วจะเป็นอุปสรรค มากกว่าอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยไทย

ประเด็นที่สาม นักวิชาการหลายท่านเสนอแนะให้ สมศ. ประเมินตนเองดูบ้าง เพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการของ สมศ. เนื่องจากเป็นองค์กรที่จะต้องเป็นต้นแบบของการประกันคุณภาพของการบริหารจัดการทางการศึกษา โดยอาจนำผลการประเมินคุณภาพเฉลี่ยของมหาวิทยาลัยทั้งหมดเป็นตัวบ่งชี้ของ สมศ. และตัวบ่งชี้อื่นๆ ที่บอกให้ทราบล่วงหน้าเพียง 2-3 เดือน ผมไม่แน่ใจว่าถ้าประเมินผลการดำเนินงานของ สมศ. จะออกมาลักษณะใด แต่ประเด็นสำคัญคือคณะกรรมการบริหาร สมศ. เป็นกรรมการที่มีบทบาทและควรรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายเพื่อนำมาปรับเกณฑ์ตามความเหมาะสม ปรับวิธีการแนวปฏิบัติในประเด็นต่างๆ โดยเฉพาะความรับผิดชอบต่างๆ ที่เกิดขึ้นด้วยเช่นกัน คำว่า "หอคอยงาช้าง" ไม่อยากให้เกิดกับคณะกรรมการบริหารชุดดังกล่าว ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะเห็นประเด็นปัญหาและไม่สายเกินไป

สำหรับทางออกของปัญหาสำหรับตัวบ่งชี้ การเลือกกลุ่มสถาบันเพราะมีตัวบ่งชี้เป็นไปตามเฉพาะกลุ่มก็จะทำให้ทุกอย่างเข้าระบบมากขึ้น

ผมเริ่มจะเห็นด้วยกับ รศ.ดร.สุกรี เจริญสุข ที่เขียนบทความเรื่อง แนวทาง-ปฏิบัติการ ศึกษชาติ (ไทย) ให้สำเร็จ (มติชน 20 กุมภาพันธ์ 2554) ท่านให้ข้อคิดดีๆ ในหลายเรื่อง โดยเฉพาะการลดจำนวนคนในกระทรวงศึกษาธิการ ลดอำนาจบริหารจัดการให้ไปอยู่ที่สถาบันและชุมชน และเสนอให้ยุบสภาการศึกษา (สศศ.) ยุบสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) และยุบ สมศ. เพื่อจะนำงบประมาณและกำลังบุคลากรทรัพยากรลงไปบริหารสถาบัน และให้ชุมชนและสังคมจัดการบริหารการศึกษาเอง

สุดท้ายผมขอขอบคุณ ท่านเอกอัครราชทูต "จี...คนตัวดำๆทำไม่ได้ให้บอกไป!!"

ผมขอตัวไปฟังคอนเสิร์ตวง TPO ของท่านอาจารย์สุกรีแบบชิลล์ ก่อนครับ...

วิวัฒน์ ดิษะครินสัตยารักษ์
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่